

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 14. december 2021
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Jeppe Malinowski
Sagsnr.: 2021-0090-3234
Dok.: 2234266

KOMMENTERET OVERSIGT

Forslag til lov om ændring af straffeloven (Kriminalisering af identitetsmisbrug)

I. Høringen

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 27. oktober 2021 til den 24. november 2021 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre og Vestre Landsret, samtlige byretter, Advokatrådet, Advokatsamfundet, Copenhagen Business School (CBS LAW – Institut for Ledelse, Politik og Filosofi), Danske Advokater, Danske Regioner, Danske Seniorer, Data-tilsynet, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, Digitaliseringsstyrelsen, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Erhvervsstyrelsen, Finans Danmark, Folketingets Ombudsmand, Forbrugerrådet Tænk, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Statsadvokater, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Forsikring og Pension, Forsikringsmæglerforeningen i Danmark, Forsikringsmæglerne Brancheforening, Institut for Menneskerettigheder, IT-branchen, IT-Politisk Forening, Justitia, KL, Københavns Retshjælp, Københavns Universitet (Juridisk Fakultet), Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Odense Retshjælp, Offerrådgivningen, Politiforbundet, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, SikkerhedsBranchen, Skattestyrelsen, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Ældre Sagen, Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Retshjælp og Aarhus Universitet (Juridisk Institut).

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Justitsministeriet har modtaget hørings svar fra:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Advokatrådet, Datatilsynet, Det Kriminalpræventive Råd, Digitaliseringsstyrelsen, Digitalt Ansvar, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Erhvervsstyrelsen, Finans Danmark, Folketingets Ombudsmand, Forbrugerrådet Tænk, IT-Politisk Forening, KL, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Skatteministeriet og Ældre Sagen.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne hørings svar. Justitsministeriets bemærkninger til hørings svarene er anført i kursiv.

II. Hørings svarene

1. Generelt

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Datatilsynet, Digitaliseringsstyrelsen, Dommerfuldmægtigforeningen, Finans Danmark, Folketingets Ombudsmand, KL og Skatteministeriet har ikke bemærkninger til lovforslaget.

Advokatrådet, Digitalt Ansvar, Forbrugerrådet Tænk og Ældre Sagen støtter generelt forslaget.

IT-Politisk Forening anbefaler, at lovforslaget ikke fremsættes og bemærker, at der efter foreningens opfattelse ikke er behov for en selvstændig kriminalisering af identitetsmisbrug. IT-Politisk Forenings bemærkninger gennemgås nærmere nedenfor.

Det Kriminalpræventive Råd bemærker generelt, at omfanget af identitetsmisbrug synes uklart, og at der er risiko for, at forslaget vil ramme utilsigtet. Rådet anbefaler derfor, at der følges op på, i hvilket omfang lovgivningen bliver anvendt, og om den rammer efter hensigten. Rådet påpeger endvidere, at lovgivning ikke kan stå alene, og at det er væsentligt, at man samtidig styrker arbejdet med at forebygge digitale krænkelse.

Identitetsmisbrug er i dag ikke kriminaliseret i dansk ret.

Som det fremgår af pkt. 2.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, finder Justitsministeriet, at der er behov for en øget regulering af området, så det sikres, at lovgivningen på dette punkt følger med tiden. Det gælder særligt i relation til internettet, herunder sociale medier og datingplatforme, da identitetsmisbrug i høj grad er et internetbaseret fænomen, men også i de tilfælde, hvor identitetsmisbrug ikke foregår på internettet.

For så vidt angår Det Kriminalpræventive Råds bemærkning om behovet for opfølgning på kriminaliseringen bemærker Justitsministeriet, at ministeriet – henset til at der er tale om en nykriminalisering – vil have det fornødne fokus på, hvordan den nye bestemmelse bliver anvendt. Justitsministeriet arbejder i øvrigt generelt og langsigtet på at styrke arbejdet med at forebygge digitale krænkelser. Det følger således bl.a. af aftalen for politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023, at der etableres en digital patruljeenhed i politiet, som bl.a. kan patruljere synligt i åbne grupper på sociale medier på internettet for at forebygge kriminalitet, f.eks. digitale krænkelser.

2. Kriminalisering af identitetsmisbrug i straffelovens § 264 e

Digitalt Ansvar, Forbrugerrådet Tænk og Ældre Sagen anfører, at de er enige i, at forbuddet mod identitetsmisbrug skal gælde generelt, dvs. både når misbruget foregår på og uden for internettet.

Det Kriminalpræventive Råd, IT-Politisk Forening og Landsforeningen for Forsvarsadvokater bemærker, at lovforslaget synes at have et bredt anvendelsesområde, og at der er en risiko for, at forslaget vil ramme utilsigtet.

IT-Politisk Forening bemærker i forlængelse heraf, at en kriminalisering bør ske ved en bestemmelse, som mere præcist definerer og afgrænser de situationer, hvor anvendelse af andres oplysninger er uacceptabelt, og at det typisk vil være en indirekte regulering af identitetsmisbrug, hvor det er kombinationen af identitetsmisbrug og en anden specifik aktivitet, som kriminaliseres. Desuden finder IT-Politisk Forening, at betingelsen om, at anvendelsen eller videregivelsen af oplysningerne skal ske på utilbørlig vis, ikke er tilstrækkelig til at beskytte alle situationer, hvor det vil være legitimt at anvende falske profiler på sociale medier. IT-Politisk Forening finder endvidere, at undtagelserne i forslaget er utilstrækkelige til at beskytte ytringsfriheden, og at kriminaliseringen vil kunne have en "chilling effect" på ytringsfriheden. Kriminaliseringen af videregivelsen af andres oplysninger på

en måde, der på utilbørlig vis manipulerer personens fremtræden, vil efter IT-Politisk Forenings vurdering kunne omfatte artikler, blogindlæg eller indlæg på sociale medier, hvor der i forbindelse med kritik, debat eller reportage tillægges en politiker eller en anden person bestemte synspunkter, der af personen selv kan blive opfattet som manipulation.

Advokatrådet bemærker, at den strafbare handling ikke bør beskrives som ”utilbørlig”, men som ”uberettiget”, da det er den uberettigede adfærd, der skal beskyttes imod.

Justitsministeriet er enig med høringsparterne i, at det er afgørende, at der tages tilstrækkeligt hensyn til ytringsfriheden. Ministeriet har derfor på baggrund af de modtagne hørings svar foretaget justeringer af lovforslaget, så det klart fremgår af lovforslagets bemærkninger, at eksemplerne i lovforslaget ikke er udtømmende, og at der skal foretages en konkret vurdering i de enkelte tilfælde under hensyn til ytringsfriheden.

For så vidt angår IT-Politisk Forenings bemærkning om, at en kriminalisering af identitetsmisbrug bør begrænses til tilfælde, hvor der samtidig foreligger en anden specifik aktivitet, bemærker Justitsministeriet, at der allerede findes en række bestemmelser i straffeloven, der kriminaliserer misbrug af en andens identitet med henblik på at opnå en økonomisk gevinst eller lignende. Straffeloven dækker imidlertid ikke alle tilfælde af misbrug af en anden persons identitet. Eksempelvis vil det ikke i sig selv være strafbart efter straffeloven blot at give sig ud for at være en anden, f.eks. ved at oprette en profil på sociale medier, der fremstår som en anden persons. Som det fremgår af pkt. 2.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, finder Justitsministeriet, at der er behov for en øget regulering af området, så det sikres, at lovgivningen på dette punkt følger med tiden. Det gælder særligt i relation til internettet, herunder sociale medier og datingplatforme, da identitetsmisbrug i høj grad er et internetbaseret fænomen, men også i de tilfælde, hvor identitetsmisbrug ikke foregår på internettet.

For så vidt angår Advokatrådets bemærkning om, at den strafbare handling bør være den uberettigede anvendelse og videregivelse og ikke det forhold, at anvendelsen eller videregivelsen sker på utilbørlig vis, bemærker Justitsministeriet, at der med den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 264 e sker en kriminalisering af henholdsvis uberettiget anvendelse af oplysninger om en anden person til at udgive sig for at være denne person og uberettiget videregivelse af oplysninger om en anden person til at manipulere denne persons fremtræden. Det strafbare gerningsindhold vil således være den

uberettigede anvendelse eller videregivelse af en anden persons oplysninger. Betingelsen om, at anvendelse eller videregivelsen skal ske på utilbørlig vis, har til formål at fastsætte en nedre grænse for, hvornår henholdsvis anvendelse til at udgive sig for at være en anden person og videregivelse til at manipulere en anden persons fremtræden vil være strafbart. Det er i den forbindelse Justitsministeriets vurdering, at begrebet "utilbørlig" er egnet til at sikre, at visse tilfælde af uberettiget anvendelse eller videregivelse af en anden persons oplysninger ikke vil være strafbart efter den foreslåede bestemmelse. Det vil – som anført i bemærkningerne til bestemmelsen – eksempelvis kunne være tilfælde, hvor der gøres brug af oplysningerne i rent private sammenhænge, i forbindelse med parodier og satire eller i anden kulturel eller kunstnerisk sammenhæng.

3. Påtalekompetencen i straffelovens § 275

Landsforeningen af Forsvarsadvokater er enig i, at sager om identitetsmisbrug skal være undergivet betinget offentlig påtale.

Digitalt Ansvar anbefaler, at sager om identitetsmisbrug som udgangspunkt undergives offentlig påtale, da særligt børn og unge kan frygtes ikke at have overskuddet eller modet til stå frem og anmode en myndighed om at iværksætte en straffesag.

Som det fremgår af pkt. 2.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger finder Justitsministeriet, at reglerne for påtale i sager om overtrædelse af den foreslåede bestemmelse om identitetsmisbrug bør svare til den ordning, der i almindelighed gælder for freds- og ærekrænkelser, herunder da der er et hensyn at tage til forurettede i sager om identitetsmisbrug, hvor alene private interesser som udgangspunkt er krænkede.

4. Økonomi

Domstolsstyrelsen vurderer, at forslaget vil generere årlige merudgifter ved domstolene på mellem 0,6 og 1,1 mio. kr.

Justitsministeriet kan oplyse, at det forventes, at udgifterne håndteres inden for de eksisterende økonomiske rammer.

III. Lovforslaget

I forhold til det udkast til lovforslag, der har været i høring, er der i det fremsatte lovforslag foretaget følgende indholdsmæssige ændringer:

- Det er præciseret i lovforslagets bemærkninger, at der skal foretages en konkret vurdering af, om udgivelsen for at være en anden person henholdsvis manipulationen af en anden persons fremtræden er utilbørlig, bl.a. under hensyn til ytringsfriheden.
- Det er præciseret i lovforslaget, at det forudsættes, at overtrædelser af bestemmelsen som udgangspunkt vil skulle straffes med en bøde på 10.000 kr. i førstegangstilfælde, hvor der foreligger en enkelt overtrædelse.

Der er derudover foretaget en række ændringer af ren lovteknisk eller korrekturmæssig karakter.